

UDC 338.43:63

YU ISSN 0352-3462

Год./Vol. LV, бр./N° 4 (339-432), 2008.

БЕОГРАД / BELGRADE

Часопис / *Journal*

◇ ЕКОНОМИКА ПОЉОПРИВРЕДЕ ◇
◇ *Economics of Agriculture* ◇

Основан 1954. године / *Established 1954*

Издавачи / *Publishers*

Научно друштво аграрних економиста Балкана, Београд
The Balkan Scientific Association of Agrarian Economists
Институт за економику пољопривреде, Београд (Србија)
Institute of Agricultural Economics, Belgrade
Академија економских наука, Букурешт (Румунија)
Academy of Economic Studies, Bucharest (Romania)

Главни и одговорни уредник / *Editor in Chief*

Проф. др Милан Р. МИЛАНОВИЋ

Уређивачки одбор / *Editorial Board*

др Зорица ВАСИЉЕВИЋ	Prof. Đojo ARSENOVIĆ, Ph.D., Faculty of Agriculture, East Sarajevo, BiH
др Бранислав ВЛАХОВИЋ	Prof. Ioan DAVIDOVICI, Ph.D., Institute for Agriculture Economy, Bucharest, Romania
др Владимир ГРБИЋ	Tomaš DOUCHA, Ph. D., Research Institute of Agricultural Economics, Prague, Czech Republic
др Милан Р. МИЛАНОВИЋ	Prof. Margaret LOSEBY, Ph. D., Facolta di Agraria-Dipartimento DECOS, Viterbo, Italy
др Радован ПЕЈАНОВИЋ	Prof. Mile PESHEVSKI, Ph. D., Faculty for Agricultural Science and Food, Skopje, Macedonia
др Весна ПОПОВИЋ	Др Алевтина ЛИТВИНОВА АЛЕКСАНДРОВНА, Волгоградская государственная сельскохозяйственная академия, Российская Федерация
др Симо СТЕВАНОВИЋ	Prof. Sandor SOMOGY, Ph.D., Faculty for Agricultural Science, Keszthely, Hungary
др Жаклина СТОЈАНОВИЋ	Prof. Jernej TURK, Ph.D., University of Maribor, Faculty of Agriculture, Slovenia
др Данило ТОМИЋ	
др Драго ЦВИЈАНОВИЋ	
др Миладин ШЕВАРЛИЋ	

Лектор / *Lecturer*

Ана ПЕТРОВИЋ

Адреса уредништва / *Editorial office*

БЕОГРАД, Волгина 15; тел/факс (+381) 11/ 2972-848; E-mail: iepbgdyu@eunet.yu
Belgrade, Volgina 15; tel/faks (+381) 11/ 2972-858; E-mail: iepbgdyu@eunet.yu

UDC 338.43:63

YU ISSN 0352-3462

ЕКОНОМИКА ПОЉОПРИВРЕДЕ
ECONOMICS OF AGRICULTURE

55.

Београд, октобар-децембар, 2008. године
Belgrade, October-December, 2008

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ / *EDITORIAL COUNCIL*

мр Душан АНТОНИЋ	Агробанка, Београд
др Зоран БИНГУЛАЦ	Факултет за пословне студије, Вршац
др Богдан БУЛАТОВИЋ	Биотехнички институт, Подгорица
др Биљана ВЕЉКОВИЋ	Агрономски факултет, Чачак
др Снежана ЂЕКИЋ	Економски факултет, Ниш
др Милутин ЂОРОВИЋ	Пољопривредни факултет, Београд
др Ђорђи ЂОРЂЕСКИ	Факултет за пољопривреду и исхрану Скопље
др Драгић ЖИВКОВИЋ	Пољопривредни факултет, Београд
др Ковилко ЛОВРЕ	Економски факултет, Суботица
др Мирослав МАЛЕШЕВИЋ	Институт за ратарство и повртарство, Нови Сад
Viktor MANOLE, Ph.D.	Academy of Economic Studies, Bucharest Romania
др Петар МАРКОВИЋ	Редовни професор у пензији, Београд
др Небојша НОВКОВИЋ	Пољопривредни факултет, Нови Сад
др Зоран ЊЕГОВАН	Економски институт, Београд
др Христивоје ПЕЈЧИЋ	Пољопривредни факултет, К. Митровица
др Перо ПЕТРОВИЋ	Институт за међународну политику и привреду, Београд
др Горан ПОПОВИЋ	Економски факултет, Бања Лука
др Михајло РАДИЋ	Редовни професор у пензији, Београд
др Вељко РАДОЈЕВИЋ	Међународна менаџерска академија, Нови Сад
др Јеремија СИМИЋ	Редовни професор у пензији, Београд
др Јонел СУБИЋ	Институт за економику пољопривреде, Београд
мр Олга ЧУРОВИЋ	Индустријско биље, Нови Сад

Белешке / Notes

Тираж:

250 примерака

Штампарија:

DIS PUBLIC, Д.О.О., Београд, Браће Јерковић 111/25,
тел./факс: 011/39-79-789

**ЕКОНОМИКА
ПОЉОПРИВРЕДЕ**

САДРЖАЈ

Бранко Катић, Весна Поповић, Милан Р. Милановић УТИЦАЈ СПОРАЗУМА О СТАБИЛИЗАЦИЈИ И ПРИДРУЖИВАЊУ НА ПОЉОПРИВРЕДУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ - ГЛОБАЛНИ ПРИСТУП	339
Весна Параушић, Драго Цвијановић, Владана Хамовић ОРГАНСКА ПРОИЗВОДЊА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ: АНАЛИЗА СТАЊА И ПРАВЦИ РАЗВОЈА	355
Јонел Субић, Бранко Михаиловић, Зорица Васиљевић ИНВЕСТИЦИЈЕ КАО ФАКТОР ПРИВРЕДНОГ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ ПАНЧЕВО	365
Душан Милић, Зорица Средојевић, Марко Јелочник УТВРЂИВАЊЕ ГОРЊЕ ГРАНИЦЕ ИНВЕСТИРАЊА У ПОДИЗАЊЕ ЗАСАДА ВИШЊЕ	379
Татјана Папић, Ковиљко Ловре ПОЛИТИКА МУЛТИНАЦИОНАЛНИХ КОМПАНИЈА У ПРОИЗВОДЊИ ГЕНЕТСКИ МОДИФИКОВАНИХ БИЉНИХ КУЛТУРА	389
Вукашин Илић ПОСЛОВНИ ПЛАН КАО УПРАВЉАЧКИ ИНСТРУМЕНТ РАЗВОЈА АГРОБИЗНИСА	397
Мирјана Цоцовић-Крстић ТРЖИШТЕ И АКТИВНА МАКРОЕКОНОМСКА ПОЛИТИКА У УСЛОВИМА ТРАНЗИЦИЈЕ И ГЛОБАЛИЗАЦИЈЕ	407
Наташа Кљајић, Предраг Вуковић, Славица Арсић ОРГАНСКА ПОЉОПРИВРЕДНА ПРОИЗВОДЊА И УЛОГА МАРКЕТИНГА	421
Приказ монографије ОРГАНСКА ПОЉОПРИВРЕДА	431

**ECONOMICS
OF AGRICULTURE****CONTENT**

Branko Katić, Vesna Popović, Milan R. Milanović INFLUENCE OF STABILISATION AND ASSOCIATION AGREEMENT TO THE AGRICULTURE OF THE REPUBLIC OF SERBIA	339
Vesna Paraušić, Drago Cvijanović, Vladana Hamović ORGANIC PRODUCTION IN THE REPUBLIC OF SERBIA: SITUATION ANALYSIS AND THE WAY OF DEVELOPMENT	355
Jonel Subić, Branko Mihailović, Zorica Vasiljević INVESTMENTS AS AN ECONOMIC DEVELOPMENT FACTOR IN MUNICIPALITY OF PANČEVO	365
Dušan Milić, Zorica Sredojević, Marko Jeločnik DETERMINATION OF UPPER LIMIT FOR INVESTMENT IN CHERRY PLANTATION ESTABLISHMENT	379
Tatjana Papić, Koviljko Lovre MULTINATIONAL COMPANIES' POLICIES ON GENETICALLY MODIFIED CROPS	389
Vukašin Ilić BUSINESS PLAN AS A MANAGING INSTRUMENT OF AGRIBUSINESS DEVELOPMENT	397
Mirjana Cocović-Krstić ORGANIC FARMING PRODUCTION AND ROLE OF MARKETING	407
Nataša Kljajić, Predrag Vuković, Slavica Arsić ORGANIC FARMING PRODUCTION AND ROLE OF MARKETING IN IT	421
Review of the book ORGANIC AGRICULTURAL	431

УТИЦАЈ СПОРАЗУМА О СТАБИЛИЗАЦИЈИ И ПРИДРУЖИВАЊУ НА ПОЉОПРИВРЕДУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ - ГЛОБАЛНИ ПРИСТУП

Мр Бранко Катић¹, истраживач сарадник, е-mail: branko_k@mail.iep.bg.ac.yu
Др Весна Поповић¹, научни сарадник, е-mail: vesna_p@mail.iep.bg.ac.yu
Проф. др Милан Р. Милановић², научни саветник, е-mail: milanrmilanovic@yahoo.com

¹ Институт за економику пољопривреде Београд

² Мегатренд универзитет, Београд

Резиме: Укључење Републике Србије у Европску унију предстаља један о приоритетних циљева њене политике. Закључивање Споразума о стабилизацији и придруживању јесте значајан корак ка добијању статуса кандидата за приступање овој заједници држава. Споразум подразумева испуњавање бројних политичких, законско-правних и економских захтева, као и значајне међусобне уступке у прелазном периоду. У том периоду, између Србије и ЕУ треба да се успостави и зона слободне трговине. Најзначајније концесије односе се на међусобну размену пољопривредних производа. ЕУ, уз веома мали број изузетака, омогућава бесцарински увоз пољопривредних производа из Србије, док је Србији остављен период у коме ће она смањивати и укидати царинско оптерећење за увоз тих производа из земаља ЕУ. У том периоду, пољопривреда Србије треба да постане конкурентнија, како би адекватно одговорила изазовима либерализације домаћег тржишта и побољшала своје извозне позиције на иностраном тржишту. Рад је посвећен анализи утицаја одредби Споразума на пољопривреду Србије.

Кључне речи: Споразум о стабилизацији и придруживању, Прелазни споразум, пољопривредни производи, царинска либерализација, једнострана примена.

INFLUENCE OF STABILISATION AND ASSOCIATION AGREEMENT TO THE AGRICULTURE OF THE REPUBLIC OF SERBIA

Branko Katić¹, M.A.,
Vesna Popović¹, Ph.D.,
Milan R. Milanović², Ph.D.

¹ Institute of Agricultural Economics, Belgrade, Serbia

² Megatrend University, Belgrade, Serbia

Summary. Joining European Union is one of the priorities of Serbian foreign policy. Closing the Stabilization and Association Agreement is a significant step towards getting a status of a candidate country. The Agreement requires fulfilling numerous political, legal and economic conditions, as well as significant mutual compromises in transition period. In that period, a free trade zone should be set between Serbia and EU. The most significant concessions are in agricultural sector. European Union allows, with very little exceptions, duty-free import of agriculture products from Serbia, while Serbia has been granted a period in which it will reduce and eliminate tariffs on the import of those products from the EU countries. During that time, the agriculture of Serbia should become more competitive for reducing the

pressure of those products from EU on local market, as well as placing its products on foreign markets. This paper is about analysis on influence of the SAA on Serbian agricultural sector.

Key words: Stabilisation and Association Agreement, Interim Agreement, agricultural products, tariff liberalisation, unilateral implementation

ОРГАНСКА ПРОИЗВОДЊА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ: АНАЛИЗА СТАЊА И ПРАВЦИ РАЗВОЈА

Мр Весна Параушић¹,
Проф. др Драго Цвијановић¹,
Др Владана Хамовић¹,

¹Институт за економику пољопривреде, Београд, e-mail: office@mail.iep.bg.ac.rs

Резиме. Србија има велики потенцијал за органску производњу (незагађено земљиште, климатске погодности, бројне пољопривредне произвођаче), али истовремено мало сертифицираних органских произвођача, извозно оријентисаних. Један од начина развијања конкурентности целокупног пољопривредног сектора Србије јесте и већа оријентација произвођача на органску производњу, а у њеном будућем развоју биће неопходна јача и системска подршка јавног и државног сектора, уз нужно већи степен предузетништва и иницијативе у приватном сектору.

Кључне речи: органска производња, сертифицивани органски произвођачи, пројекти развоја органске производње.

ORGANIC PRODUCTION IN THE REPUBLIC OF SERBIA: SITUATION ANALYSIS AND THE WAY OF DEVELOPMENT

Vesna Paraušić¹, M.Sc.,
Vladana Hamović¹, Ph.D.,
Drago Cvijanović¹, Ph.D.

¹Institute of Agricultural Economics, Belgrade, Serbia

Summary. Serbia has a huge potential for organic production (pure agriculture area, climate factors, numerous of private holdings), but in the same time there are an extremely small number of organic farm with export program. One of the ways for achieve competitive advantage in the whole agricultural sector – is organic production. Future orientation this agriculture sector implied strong and systematic support public and official sector, with the larger entrepreneurship programs and initiatives in the private sector.

Key words: organic production, certified organic farmland, development projects of organic agriculture;

ИНВЕСТИЦИЈЕ КАО ФАКТОР ПРИВРЕДНОГ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ ПАНЧЕВО

Др Јонел Субић¹, научни сарадник, e-mail: jonel_s@mail.iep.gb.ac.yu.

Мр Бранко Михаиловић¹, истраживач сарадник,

Др Зорица Васиљевић², редовни професор, e-mail: vazor@agrifaculty.bg.ac.yu

¹ Институт за економику пољопривреде, Београд, Република Србија, e-mail: office@mail.iep.gb.ac.rs

² Пољопривредни факултет, Земун - Београд, Република Србија

Резиме. Србија се налази у централној фази транзиције, која би требало да представља радикални заокрет и праву прекретницу у будућем развоју домаће економије и њених актера. Развој тржишне економије може се убрзати приливом средстава кроз инвестиције у нова предузећа, докапитализацијом постојећих предузећа и консолидацијом финансијског система. У процесу придруживања Европској унији (ЕУ), очекује се доношење бројних реформских прописа, а за инвеститоре највећи значај имају закони у области земљишта и изградње, затим регулатива индустријских и технолошких паркова, као и уредбе у области пољопривреде и руралног развоја. Величина тржишта, макроекономска стабилност, трошкови пословања, људски ресурси, географски положај и инвестициона инфраструктура представљају најважније међу бројним факторима који општину Панчево чине једном од веома атрактивних локација за пословање у овом делу Југоисточне Европе. Такође, општина Панчево свим инвеститорима нуди релативно добар потенцијал продаје за већи број индустријских и пољопривредних производа, како на светском, тако и на домаћем тржишту, који произилази из бесцаринског приступа тржиштима ЕУ, САД, Русије и Југоисточне Европе, од скоро милијарду људи.

INVESTMENTS AS AN ECONOMIC DEVELOPMENT FACTOR IN MUNICIPALITY OF PANČEVO

Jonel Subić¹,

Branko Mihailović¹,

Zorica Vasiljević²

¹ Institute of Agricultural Economics, Belgrade

² Faculty of Agriculture, Belgrade

Abstract. Serbia is in the central phase of transition, which should represent a radical turnover as well as real turning point in future development of domestic economy as well as economic actors. In the process of EU accession, it is expected putting into force numerous reform legislation, and for investors the most important are laws concerning land and construction, regulations in the area of industrial and technological parks, as well as agricultural and rural development. Size of market, macroeconomic stability, operating costs, human resources, geographic position and investment infrastructure represent the most important factors among which makes municipality of Pančevo as a very attractive location for business in this part of Southeast Europe. Besides, municipality of Pančevo offers to all investors relatively good selling potential for great number of industrial and agricultural products, both at the world

and domestic market, which comes from dutyfree approach toward the markets of EU, USA, Russia and Southeast Europe, of almost one billion people. In the first part of the paper it is given an analysis of the recent investments both on regional and national level. In accordance with that, the research included longterm investment trend in economy of Pančevo municipality as well as characteristics of investment processes in economy of South-Banat Region, AP Vojvodina as well as Republic of Serbia. In the second part of the paper, it is given a wider review of investments as a factor of agricultural development in municipality of Pančevo, South-Banat Region, AP Vojvodina as well as entire Republic of Serbia.

Key words: investments, development, agriculture, municipality of Pančevo.

УТВРЂИВАЊЕ ГОРЊЕ ГРАНИЦЕ ИНВЕСТИРАЊА У ПОДИЗАЊЕ ЗАСАДА ВИШЊЕ

Др Душан Милић¹, ред. проф.,
Др Зорица Средојевић², ванред. проф.,
Марко Јелочник³, дипл. инж. пољ.,

¹ Пољопривредни факултет, Нови Сад

² Пољопривредни факултет, Београд

³ Институт за економику пољопривреде, Београд

Резиме. Инвестирање у подизање засада вишње повлачи бројне ризике. Да би се избегао, или у извесној мери ублажио финансијски ризик, потребно је да се пре заснивања засада уради добра процена новчаних улагања по појединим годинама узгоја, као и очекиваних приноса током планираног периода експлоатације засада. На бази поуздане процене, може да се добије одговор на питање: Који је највећи износ новчаних средстава који може да се уложи у подизање засада вишње, чијом експлоатацијом током његовог животног века, као средства биолошког карактера, може да се постигне позитиван финансијски ефекат? Утврђивањем приносне вредности за засад на површини од 20 ha, у овом раду је учињен покушај одређивања горње границе улагања новчаних средстава у подизање засада, као један од начина процене и избегавања финансијског ризика.

Кључне речи: засад вишње, инвестициона улагања, приносна вредност

DETERMINATION OF UPPER LIMIT FOR INVESTMENT IN CHERRY PLANTATION ESTABLISHMENT

Dušan Milić¹, Ph.D., e-mail: dusan.milic@yahoo.com
Zorica Sredojević², Ph.D.,
Marko Jeločnik³, B.Sc.,

¹ Faculty of agriculture, Novi Sad

² Faculty of agriculture, Zemun

³ Institute of agricultural economics Beograd

Abstract. Investing in establishment of cherry plantation has many risks. To avoid that, or in some extent diminish the financial risk, prior to plantation it is necessary to correctly estimate the financial investments for certain growth years, as well as, expected yields during planned period of plantation exploitation. Based on reliable estimation it can be answered the following question: Which is the largest amount of financial assets, which could be invested in cherry plantation, whose exploitation during its life, as means with biological characteristics, can give positive financial effect? By determination of yield value for plantation on area of 20 hectares, this paper work is trying to determine upper limit of financial assets invested in plantation, as one way for estimation and avoidance of financial risk.

Key words: cherry plantation establishment, investments, yield value

ПОЛИТИКА МУЛТИНАЦИОНАЛНИХ КОМПАНИЈА У ПРОИЗВОДЊИ ГЕНЕТСКИ МОДИФИКОВАНИХ БИЉНИХ КУЛТУРА

Др Татјана Папић¹, e-mail: tpapic2001@yahoo.com
Др Ковилјко Ловре², ред. проф., e-mail: klovre@eccf.su.ac.yu

¹ Министарство економије и регионалног развоја, Београд,

² Департман за аграрну економију и агробизнис, Економски факултет, Суботица

Резиме. Усвајање Споразума о трговинским аспектима права интелектуалне својине (ТРИПС) који обавезује чланице Светске трговинске организације (СТО) на патентирање биотехнолошких проналазака (производа и процеса) и биљних варијетета и по први пут предвиђа правна средства за заштиту интелектуалне својине подстакло је улагања приватног сектора у пољопривредну биотехнологију. Као последица пет транснационалних корпорација одређују правац биотехнолошких истраживања јер поседују 71% биотехнолошких патената. Укупни приходи Monsanto-а, најважније пољопривредне биотехнолошке компаније, у десетогодишњем периоду износе 48.7 милијарди US\$. У раду се закључује да су економски мотиви и настојање за монополском позицијом основни генератори дифузије генетски модификоване (ГМ) хране.

Кључне речи: ТРИПС, патентирање, Monsanto, укупни приходи, ГМ храна

MULTINATIONAL COMPANIES' POLICIES ON GENETICALLY MODIFIED CROPS

Tatjana Papic¹, Ph.D.,
Koviljko Lovre², Ph.D.

¹ Министарство економије и регионалног развоја, Београд,

² Департман за аграрну економију и агробизнис, Економски факултет, Суботица,

Abstract. The Agreement on Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS) obligated all onWorld Trade Organization (WTO) members to protect patents of biotech discoveries (products and processes) and plant varieties and for the first time assumes legal measures in protection of intellectual property giving strong stimulus to private sector investments into the biotechnology. The result: five TNCs are in possession of 71% agricultural biotechnological patents worldwide and determinates direction of biotechnology research. Monsanto, the most important agro-biotech company, gained in the ten years period 48.7 bilions \$. It is decided that economic motives and intention for monopoly position present basic difussion generators of genetically modified (GM) food.

Key words: TRIPs, patents, Monsanto, GM food, total income.

ПОСЛОВНИ ПЛАН КАО УПРАВЉАЧКИ ИНСТРУМЕНТ РАЗВОЈА АГРОБИЗНИСА

Др Вукашин Илић¹, доцент, e-mail: wuky@ptt.yu

¹ Факултет за менаџмент, Ваљево

Резиме. У овом раду су назначени разлози за реафирмацију планирања као управљачког инструмента у развоју агробизниса. Посебно су апострофирани предвиђање, планирање и методологија планирања као професионална питања. Одговори на ова питања садрже се у примени научних сазнања и савремених управљачких вештина.

Кључне речи: агробизнис, предвиђање, планирање, методологија, анализа, методе, биланс.

BUSINESS PLAN AS A MANAGING INSTRUMENT OF AGRIBUSINESS DEVELOPMENT

Vukašin Ilić¹, Ph.D.

¹ Megatrend University, Belgrade, Serbia

Summary. In this work are pointed out the reasons for reaffirmations of planning as instrument of management in developing of agribusiness. Especially are apostrophized foreseeing, planning and methodology of planning as professional questions. The answers of these questions are present in use of scientific knowledge modern management skills.

Key words: agro business, foreseeing, planning, methodology, analysis, methods.

ТРЖИШТЕ И АКТИВНА МАКРОЕКОНОМСКА ПОЛИТИКА У УСЛОВИМА ТРАНЗИЦИЈЕ И ГЛОБАЛИЗАЦИЈЕ

Др Мирјана Цоковић-Крстић¹, доцент, е-mail: mirjana.cocovic@agrobanka.co.yu

¹ Мегатренд Универзитет примењених наука, Београд, Факултет за менаџмент, Зајечар

Резиме: Са радикалним променама транзиције и глобализације израда ефикасног система привређивања мора почивати на тржишно оријентисаној привреди и адекватним мерама економске политике. Јачање и ширење улоге тржишта и економских законитости постаје потреба, тим пре што је тржиште најбољи валоризатор свих вредности. Међутим, привреда не може да покаже оптималне привредне резултате ако се препусти само тржишту. Њој су потребне одговарајуће мере макроекономске политике у области привредне активности, запослености, стабилности цена, односно инфлације и спољно економских проблема. Економска политика треба да полази од тржишта и његовог деловања, с тим да коригује, отклања његову стихијност, усклађује развој и доприноси ефикасности и рационалности. Једнако је од значаја координација и интеграција монетарно-кредитне и фискалне политике (пореске политике и политике јавних расхода). Инструменти економске политике, монетарна и фискална политика, су две економске дисциплине, само два дела, два подсистема јединствене финансијске политике. Заједничка активности монетарне и фискалне политике постаје неопходност – закон савремених финансија. Потребно је да се обе политике комплементарно и истовремено користе са осталим парцијалним политикама, ради постизања стабилизације у најширем смислу речи. Са таквим радикалним променама, привреда у условима глобализације може бити равноправна са савременом производњом у свету.

Кључне речи: тржиште, економска политика, привредни раст, запосленост, инфлација, приватизација, Европска унија, макроекономска стабилност

STRENGTHENING THE ROLE OF THE MARKET AND FURTHER DEVELOPMENT OF ACTIVE MACROECONOMIC POLICY

Mirjana Cocović-Krstić¹, Ph.D.

¹ Megatrend University of Applied Sciences, Belgrade, Faculty of Management, Zaječar

Summary. With radical changes of transition and globalization, the creation of an efficient system of economic activities has to be based on the market – oriented economy and adequate measures of economic policy. The strengthening and enlargement of the role of the market and economic laws becomes a need all the more as the market is the best factor of valuation of all values. Economy cannot show optimal economic results if it rests only on the market. It requires certain measures of macroeconomic policy in the field of economic activities, employment, price stability, that is, inflation and problems regarding foreign economy. Of the same importance is the coordination and intergration of monetary-credit and fiscal policy (public revenue and tax policy). The instruments of economic policy, monetary and fiscal

policy, are two economic disciplines, only two parts, two subsystems of the inique financial policy. Joint activity of montary and fiscal policy becomes a necessity – the law of modern finances. What is needed is that both policies are complementary and at the same time used with other partial policies in order to accomplish stability in the broadest sense of the word. With such radical changes, an economy under the globalisation conditions can be equal to contemporary production in the world.

Key words: market, economic policy, economic growth, inflation, privatization, European Union, macroeconomic stability.

ОРГАНСКА ПОЉОПРИВРЕДНА ПРОИЗВОДЊА И УЛОГА МАРКЕТИНГА

Мр Наташа Кљајић¹, истраживач сарадник,
Предраг Вуковић¹, дипл. ек. спец, истраживач приправник,
Славица Арсић¹, дипл. инж., истраживач приправник

¹ Институт за економику пољопривреде, Београд, е-mail: office@mail.iep.bg.ac.yu

Резиме. Због сталне потребе повећања производње хране услед још увек великог броја гладних широм света, интензивно се развила техника и технологија у пољопривредној производњи заснована пре свега на вештачки синтетизованим материјама где спадају минерална ђубрива, пестициди, стимулатори раста, хормони и слично, који су допринели да се приноси значајно увећају. Међутим, неконтролисана примена агрохемикалија, интензивна примена тешке пољопривредне механизације у обради земљишта, као и нарушавање природних процеса, довели су до значајног нарушавања животне средине. Органска пољопривреда се због тога развила као реакција на еколошку деградацију и угрожавање људске популације. Овај рад настоји да укаже на значај органске пољопривредне производње али разматра такође и улогу маркетинга у органској производњи хране као начина за њено пласирање на тржиште.

Кључне речи: органска производња, заштита животне средине, маркетинг.

ORGANIC FARMING PRODUCTION AND ROLE OF MARKETING

Nataša Kljajić¹, M.Sc.,
Predrag Vuković¹, M.Sc.,
Slavica Arsić¹, B.Sc.

¹ Institute of Agricultural Economics, Belgrade, Serbia

Summary. For the reason of constant need for rising food production which are determinate with a large number of famine all over the world, it was intensively developed technique and technology in agricultural production which based on unnatural synthetic materials, where belong mineral fertilizers, pesticides, factors which stimulate rise, hormones, etc., also which contributed that outputs have large rise. However, uncontrolled process of using agrochemical substances, process of intensive using hard agricultural mechanization, and also process of pollution, resulted that we have problems with environment. Organic farming has developed from that reason as a result on ecological degradation and jeopardizing human population. This paper work tries to show importance of organic farming production, but also look towards importance of marketing in organic farming production of food and way how to sell it on the market.

Key words: organic farming, environmental protection, marketing.

